

- Meditatie
- Ambtelijke praktijk
- Bijbelstudie
- Kerkelijk actueel
- Boekbespreking

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

Meditatie

*Opdat de Schrift
vervuld worde,
die zegt: Zij
hebben Mijn
klederen onder
zich verdeeld, en
over Mijn kleding
hebben zij het lot
geworpen. Dit
hebben dan de
krijgsknechten
gedaan.*

Joh. 19:24

*Het kleed is
immers om
der zonde wil.
Vóór de val
was er geen
kleed nodig.*

Wat was het bitter arm in de stal van Bethlehem, waar de Borg werd geboren. Daar was letterlijk niets dat voor een mens aantrekkelijk zou kunnen zijn.

Maar in die stal kreeg Hij dan toch nog doeken om mee gekleed te worden. Hier echter, aan het kruis, moet Hij ook Zijn kleding verliezen. Arm kwam Hij de wereld in. Nog armer moet Hij de wereld uit. De ontklede Borg. Hij had geen recht meer. Hij had ook geen eer meer. Hij had geen achting meer. Alle eigendomsrecht verloren. Naakt aan het kruis. Bloot aan de hitte der zon en aan de hitte der schande. Hij ziet Zijn klederen verdelen. Hij hoort de dobbelstenen in de soldatenhanden rammelen. En achter deze handen zag Hij een toornend God over de zonde. Want God heeft het recht om de mens alles te ontnemen. Het waren de soldaten niet alleen, maar het was bovenal God de Vader, Die Hem het kleed afnam. De eerste gave aan Adam was een kleed, om daarmee Zijn naaktheid te bedekken. Maar Adam had er geen recht op. Daarom wordt nu het kleed aan de tweede Adam ontnomen. Door de zonde zijn we alle rechten kwijt. Ons kleed is tenslotte ook een kruisverdienste. Als ons volk, helaas ook velen van ons kerkvolk, daarvan een indruk hadden, dan zou men straks, als het weer zomer wordt, de eerloze moed niet hebben om half ongekleed over de straat te gaan. Adam kreeg rokken van vellen. Maar dat kostte bloed en schande voor de tweede Adam. Bedenk dan eens wat uw kleed heeft gekost. Opdat ge met die gave van Gods algemene

genade terecht moogt komen op Golgotha. Aan de gezegende Borg valt het hier te zien, dat we door de zonde alles verloren hebben. Alle rechten kwijt. Zo arm zijn we geworden. Christus moest voor de Zijnen alles verliezen om alles te kunnen verwerven. Zij kunnen daarom alleen rijk worden van Zijn armoede. Een rijke Jezus kan niet gekend worden als we nog nooit een arme Jezus gezien hebben. Want er is armmakende genade nodig om in waarheid bij dat kruis te staan. Om in Zijn gemis uw beeld te zien en te bekennen: "Daar is nu mijn plaats, aan dat vloekhout, alles voor God verspeeld". Behalve dat de Borg hier geen recht meer had, had Hij ook geen eer meer. Hij is een eerloze geworden. Geen wonder dat er meteen achter deze tekstwoorden te lezen staat, dat Maria en de vrouwen van verre stonden. Het kleed is immers om der zonde wil. Vóór de val was er geen kleed nodig. Toen droeg de mens het kleed van onschuld. Maar als er nu geen kleed meer is, dan is er geen eer meer. En dan is ook het fundament der samenleving weggevallen. Dan kunnen we elkaar niet meer onder de ogen komen en dan is er geen gemeenschap meer mogelijk. Wie hier nog eergevoel heeft, moet het oog van Hem afwenden. Hier wordt de Schrift vervuld, die zegt dat een iegelijk het aangezicht voor Hem verborg. En hier mogen Sem en Jafeth niet komen om Hem te bedekken, want minder dan Noach is hier, aangezien Hij voor al de Noachieten, die zichzelf voor God te schande gemaakt hebben,

betalen moet. Zijt ge ook aan uw schande voor God ontdekt? Zie de Mens. Ziedaar uzelf. Dan krijgt ge een afkeer van uzelf. Dan zegt ge: "Als de mensen eens wisten wat er van binnen woonde". God weet het alles. Daarom moest de Borg ontkleed worden. De ontklede Borg had geen bedekking meer. Geen bedekking tegen de heiligheid Gods. Daar hangt Hij in de naaktheid der zonde voor God. Hij is immers tot zonde gemaakt. Daarom kan Hij Zichzelf niet verbergen gelijk de eerste Adam. Hij kan ook geen vijgeboombladeren nemen. Het zondige bestaan en de zondige daden liggen hier naakt en geopend voor de Allerheiligste. Nu moet Hij van God verlaten worden. Nu zal Hij niet alleen de gave van het kleed, maar ook de Gever Zelf verliezen. Want God is te heilig dan dat Hij de zonde zou kunnen aanschouwen. Nu roept ook de heiligheid Gods: "Weg met Hem". "Die ook Zijn eigen Zoon niet gespaard heeft". Hoe zal Hij ons dan sparen? Hoe zult ge straks voor God moeten verschijnen zonder Hem? Ons eigen kleed moet worden uitgetrokken. Dit is het kleed van onze hoogmoed, het kleed van onze eigengerechtigheid, het kleed van onze valse gerustheid, het kleed van onze wijsheid, het kleed van onze hardheid, het kleed van onze onwaarachtigheid, en zeg het verder zelf maar, waarmee ge u nog meer aankleedt om wat te lijken of te zijn. Ook na ontvangen genade kan die Christus slechts waarde krijgen waar de vijgeboombladeren wegvallen. Geen boetekleed en ook geen bekeringskleed kan uw

schuld bedekken. Dat kan alleen een ontklede Christus. Maar wat een genade wordt er dan hier verkondigd voor een ontklede zondaar. Soldatenhanden moesten de handen Gods dienen om de verlossing voor een arme zondaar uit te stallen. Hier roept diezelfde God een zondaar toe: "Kom dan en laat ons samen rechten, zegt de Heere. Al waren uw zonden als

scharlaken, zij zullen wit worden als sneeuw". En de Borg verkondigt hier ook Zelf, dat er voor naakte zondaren nog bedekking is, opdat Zijn armoede uw rijkdom zal worden. Hij zal ze geenszins uitwerpen, die zo tot Hem komen. Hij roept ze toe: "Ik raad u, dat gij van Mij koopt witte klederen". En dat om niet, om niet! Dat kleed is niet te smal,

noch te kort. Het bedekt niet vele, maar alle zonden. Daar staat een zondaar zonder zonde. Daarvoor hebben zij alles willen doen en toch niets voor kunnen doen. Maar al wat Christus was, dat was Hij voor hen. Hij zal genade en eer geven. Eerst genade. En dan eer.

F. Bakker

Ambtelijke praktijk

DL I, art. 6 EN 7

In God is geen onrecht!

Het ongeloof ligt geheel en al voor rekening van de mens.

Wie in de vorige eeuw de diensten bijwoonde, hoorde daarin, bijzonder als de tekst daartoe aanleiding gaf, dat de scheidslijn dwars door de kerk heen loopt. Er mag verwacht worden dat dit niet tot de verleden tijd behoort. In Zijn onderwijs heeft de Heere Jezus op het onderscheid gewezen. We kunnen het lezen en het heeft ons veel te zeggen. Bijzonder tot bondelingen, tot kerkleden, wordt gezegd dat er kaf is onder het koren, dat er schapen en bokken zijn. Men kan de naam hebben dat men leeft (Openb. 3:1) maar men is dood. Bijzonder in de eindtijd, zo tegen de wederkomst, zullen er wijze en dwaze maagden zijn. Sprekende werkelijkheden! Wanneer het nodig is, dient in prediking en pastoraat daarop

gewezen te worden en dient uit te komen waarin het onderscheid bestaat. Maar ook dat verandering door Gods Geest plaats vindt. Het profetische woord wordt ook tijdens de dienst vervuld: voor een doorn zal een dennenboom opgaan, voor een distel zal een mirtenboom opgaan en het zal de Heere wezen tot een naam, tot een eeuwig teken dat niet uitgeroeid zal worden. In die geest dienen we ook het onderwijs te zien wat ons in de leerregels wordt gegeven. In artikel 4 wordt op tweeërlei reactie op de boodschap gewezen. Op dat verschil wordt in artikel 5 nader ingegaan en verder gaat het over de Goddelijke verkiezing en verwerping. Het laatste wordt wel genoemd calvinistische hardheid, maar dat is ten onrechte.

Ongeloof

Met nadruk wordt beleden dat de oorzaak of schuld van het ongeloof ligt in de mens en niet in God. God is niet de Auteur of Bewerker van het ongeloof. Het ongeloof ligt geheel en al voor rekening van de mens. Het beheerst de mens. Het is zijn 'zijn', zijn 'wezen', om ongelovig te zijn. In het paradijs is dat begonnen. Nu wordt tevens beleden dat het ongeloof schuld is. Zonde voor God en zo strafbaar. Naar Gods heilig recht. Want God heeft de mens goed en naar Zijn evenbeeld geschapen. Aan het benadrukken van de schuld van het ongeloof is toegevoegd alle andere zonden. Die staan niet los van ongeloof. Elke overtreding van Gods heilige wet vloeit voort uit ongeloof. Ongeloof is de bronader van alle zonde. Die eenheid werd allereerst beleden tegenover de remonstranten. Die zagen het onderscheid tussen de zonde van ongeloof of andere overtredingen. Door het offer van Christus zijn al de zonden verzoend. Dit kan men geloven. Wie nu moedwillig ongelovig blijft, wordt veroordeeld. Valt onder de straf van God. Die eenheid, volledig naar de Schrift, dienen we vast te houden. Daarbij is begrepen dat het evangelie niet los staat van de wet des Heeren. Van al de geboden. In de Heidelbergse Catechismus wordt daar duidelijk op gewezen. Denk ondermeer aan zondag 44. De

Van de Redactie

Inhoud

In dit nummer van ons blad treft u een lijdensmeditatie aan over Joh. 19:24 van wijlen ds. F. Bakker. Ds. Tanis schrijft over DL I art. 6 en 7 "In God is geen onrecht!" Ds. P. Roos schrijft een bijdrage onder de titel "Links en rechts." Ds. M.A. Kempeneers gaat verder met de behandeling van het boek Daniël. Ds. Hoefnagel schrijft verder over de begrafenis. Ook treft u een bijdrage aan over Abraham Hellenbroek uit een preek over 1 Kronieken 29:17. Van de hand van Ds. K. ten Klooster een zesde artikel over Wet en Evangelie. Tenslotte wat boekbesprekingen en enkele persberichten.

Verschijsning volgende nr.

Het volgende nummer van ons blad zal D.V. dinsdag 2 april 2013 verschijnen. Kopij graag binnen donderdag 21 maart.

AvH

menselijke houding tegenover zijn Schepper en Onderhouder is ten opzichte van Jezus Christus niet veranderd. Met nadruk heeft Jezus gezegd: gij wilt tot Mij niet komen opdat gij het leven moogt hebben (Joh. 5:40). Tijdens het contact met tijdgenoten, beschreven in Joh. 6, zegt Jezus: niemand kan tot Mij komen tenzij dat de Vader Die Mij gezonden heeft hem trekke en Ik zal hem opwekken ten uitersten dage (Joh. 6:44). Het is te vrezen dat over die woorden van Jezus nogal eens heen gelezen wordt. Ze vormen geen tegenstelling met andere woorden van Jezus. Het geloof in God, het geloof in Jezus Christus is uitgesloten. Jezus Christus is gekomen tot het Zijne en de Zijnen hebben Hem niet aangenomen (Joh. 1:11). Daarvan staat niet los wat door Jesaja met insluiting van zichzelf beleden wordt (Jesaja 53:1-3). Niet striemend, maar realistisch dient in de prediking gehoord te worden wat Gods Woord zegt van ieder mens. Het is een harde werkelijkheid. Gods Woord spreekt van de geestelijke doodstaat. Daarin staat de mens niet lijdelijk, maar actief. Doende de wil des vleses en der gedachten (Rom. 8). Het doen stelt ons schuldig tegenover God en onze naaste. Maar wij zijn door de zonde geen stokken en blokken geworden. We zijn redelijke, zedelijke mensen gebleven. De algemene genade in Christus mogen we niet onderwaarden.

Aan de andere kant mogen we die niet overwaarden. Onze staat tegenover de Heere blijft dezelfde tenzij het wonder van de Heere zich voltrekt.

Het geloof

God de Heere schenkt het geloof in Jezus Christus en de zaligheid door Hem als een genadige gave van God (art. 5). Aan wie? Aan kinderen van de toorn (Efeze 2:3). Vele geschiedenissen in Gods Woord spreken van Gods onbegrijpelijk grote liefde in het leven van zondaren. Wie worden ons beschreven in de Schrift? Personen die wij zeker niet zouden verkiezen. Wij gingen er aan voorbij. Het blijft zelfs niet bij de Goddelijke verkiezing. De Heere gaat verder. Leest er niet over heen. De Heere verbreekt genadiglijk hun hart en buigt het om om te geloven (art. 5). Dit gebeuren gaat niet zonder het Woord en de verkondiging van het Woord. De machtige, krachtige werking van de Heilige Geest voegt zich erbij. Een sprekend voorbeeld zien we in Handelingen 16. De Heere opende het hart van Lydia zodat zij acht nam op hetgeen van Paulus gesproken werd. Wie zich blijft ergeren aan Gods verkiezing of enige kritiek houdt of komt tot een bepaalde conclusie kent zijn eigen hart niet en gaat voorbij aan wat de Heere kan en mag eisen van ieder mens. Wat de belijdenis zegt is een scherpe opmerking: dat men het besluit

van verkiezing en verwerping verdraait tot eigen verderf. Maar deze woorden hebben wel een pastorale ondertoon. Het moge leiden tot inkeer en gebed. In Gods Woord lezen we niet dat bidden verboden is. Het is zelfs geboden. De Heere doet wonderen. De verkiezing zij tot troost. Met nadruk wordt beleden dat de uitverkiezing Godvrezende zieleen een onuitsprekelijke troost geeft. Toen prof. G. Wisse nog predikant was, ging hij op bezoek. Staande in het klompenhokje van een boerderij hoorde hij achter de binnendeur spreken. Duidelijk spreken. Wat hoorde hij? De boerin bad. Heere, als ik verloren moet gaan, laat er dan een luikje in de hel zijn waardoor ik U mag zien, want ik kan niet zonder U. Welk een evangelie kon Wisse doorgeven. U komt niet in de hel, maar in de hemel. U zult de Heere zien van aangezicht tot aangezicht. Zelfs rokende vlaswieken worden door de Heere niet uitgeblust en gekrookte rieten worden niet verbroken. Gods knechten mogen uitdelers zijn van de menigerlei genade van de Heere. in Spreuken 13:17 staat dat een getrouw gezant medicijn is. Matthew Henry schrijft: dit is van toepassing op leraren, Christus' boden en gezanten, zij die getrouw zijn zullen gezonde woorden vinden om genezende woorden te zijn voor henzelf en anderen.

M.C. Tanis

*Wie worden
ons beschreven
in de Schrift?
Personen
die wij zeker
niet zouden
verkiezen.*

De praktijk der godzaligheid

Wet en Evangelie (6)

De omslag

We hebben gezien dat de mens overtuigd en ontwapend moet worden. En dat vanwege zijn schuld voor God. Om voor God te staan als een tollenaar (Lukas 18:9v); als een goddeloze zondaar. Voor God te staan als één die niets heeft in te brengen en aan te dragen. En die moet zeggen: al mijn gerechtigheden een wegwerpelij kleed (Jes. 64:6), al mijn deugden,

even zoveel blinkende zonden. De conclusie van Paulus is helder: daarom zal uit de werken der wet geen vlees gerechtvaardigd worden voor Hem; want door de Wet is de kennis der zonde (Rom. 3:20). De mond gestopt, aangeklaagd, schuldig gesteld. Honderd procent schuldig. Geen enkele opbrengst en geen draad gerechtigheid. Dán trekt de apostel alle registers van het Evangelie open

en spreekt van de gerechtigheid van een Ander, van de Heere Jezus Christus (Rom. 3: 21v). Dat is als een klarenstoot. Het is het Evangelie van de vrijpraak op grond van wat Christus heeft aangebracht. Maar nu! Het is het Evangelie wat louter belofte is, louter genade, pure gave. Ook honderd procent! In dat sieraad, in dat genadekleed gevonden te worden, was voor Paulus het

*We moeten
ons geweten
voor de
rechtstoel van
God brengen,
we hebben ons
voor God te
veroot-
moedigen.*

hoogste geluk. In Filippensen 3 lezen we zijn geestelijke autobiografie. Vanaf vers 5 somt hij al zijn gewaande voorrechten op: besneden, uit het geslacht van Benjamin, een Hebreëer uit de Hebreëen, naar de wet een Farizeeër; naar de ijver een vervolger van de gemeente. Met als kroon op het werk (zijn werk en inzet): naar de rechtvaardigheid die in de wet is, zijnde onberispelijk. En dat kon iedereen hem lang niet na zeggen. Hij kon iedereen uitdagen en hij zou gegarandeerd nummer één zijn: onberispelijk! Hij had dus heel wat, althans dacht heel wat te hebben. Maar de Heere nam hem dat allemaal af. Want in vers 7 volgt de omslag: maar hetgeen mij gewin was, dat heb ik om Christus' wil schade geacht. Alles geeft hij prijs, acht hij schade en drek om de uitnemendheid van de kennis van Jezus Christus zijn Heere. Om in Hem gevonden te worden, niet hebbende zijn rechtvaardigheid die uit de Wet is, maar die door het geloof van Christus is namelijk de rechtvaardigheid die uit God is door het geloof (Fil. 3: 9). Het is dan ook geen wonder dat, waar die zegen hem tebeurt was gevallen, dat hij zo onverbiddelijk was als het om deze zaak ging. Waar dit onder druk kwam te staan en de grond van de zaligheid dreigde te verschuiven, gebruikt hij hele krasse bewoordingen: ziet op de honden, ziet op de kwade arbeiders, ziet op de versnijding. Want wij zijn de besnijding, wij die God in de Geest dienen en niet in het vlees betrouwen (Fil. 3:2,3).

Nochtans

Onnavolgbaar is dit alles ook verwoord in de onvolprezen Heidelberger Catechismus zondag 23. Hoe zijt gij rechtvaardig voor God? Ook dit antwoord is gestempeld door de Schrift. Daar klinken luid en duidelijk de aanklachten van de Wet. De eerste is dat we tegen al de geboden van God zwaar gezondigd hebben. Niet maar tegen een enkel gebod, maar tegen alle geboden. Niet dat ik me een keer te buiten ben gegaan, een vergeeflijke zonde, ik deed het niet met opzet. Het was maar één keer, één zonde. Jakobus zegt dat

wie één gebod overtreedt, schuldig staat aan alle. Zwaar gezondigd. De tweede aanklacht luidt: geen van die gehouden. En dat terwijl we allemaal staan onder de verplichting van de gehoorzaamheid aan al de geboden. God doet daar geen millimeter van af. Dat grijpt terug op de Wet van het begin: God liefhebben boven alles en de naaste als onszelf. Want de liefde is de vervulling van de Wet. Dan is er nog een derde aanklacht: nog steeds tot alle boosheid geneigd. Aangelegd op, geneigd tot alle kwaad. En dat nog steeds. Blijvend dus. Die kennis spant de boog. Want in de kennis van onszelf hebben wij dit als het belangrijkste aangewezen, dat wij vrij van elke gedachte aan eigen kunnen en ontdaan van het vertrouwen op eigengerechtigheid, daarentegen gebroken en verbijzeld door het besef van ons tekort, waarachtige zelfverloochening en ootmoed leren (Calvijn). Die kennis is nodig, niet oppervlakkig, niet lichtvaardig. We moeten ons geweten voor de rechtstoel van God brengen, we hebben ons voor God te verootmoedigen.

Maar dan staat tegenover de genoemde aanklachten een woordje dat goud waard is. Dat vormt de scharnier en dat is het woordje nochtans. Nochtans God, nochtans Christus, nochtans Zijn Geest. God rekent eerst vanuit de Wet. Hij laat zonder omwegen de dreunende aanklachten horen. De Heilige Geest bezorgt ze thuis. Nochtans rekent de Heere vanuit het Evangelie. Dat Evangelie dat pure genade is. Hij rekent toe de gerechtigheid van een Ander, van Jezus Christus. Zijn genoegdoening, Zijn gerechtigheid, Zijn heiligheid. De volle en vrije vergeving van de zonden. Dat gaat heel ver, zó ver: als had ik nooit zonde gekend noch gedaan, ja, als had ik zelf al de gehoorzaamheid volbracht die Christus voor mij volbracht heeft. Dat is Evangelie van het zuiverste water: goede boodschap, blijde boodschap. Het Evangelie van de gekruisigde en opgestane Christus. Dat is de onnaspeurlijke rijkdom van Hem, Die God ons gaf, die Zichzelf gaf. Die Zich door de eeuwige Geest

Gode onstraffelijk heeft opgeofferd (Hebr. 9:14).

Daarom geloven en belijden wij dat Jezus Christus Zich in onze Naam voor Zijn Vader gesteld heeft, om Zijn toorn te stillen met volle genoegdoening, Zichzelf offerende aan het hout des kruises en vergietende Zijn dierbaar bloed tot reiniging van onze zonden (NGB art 21). Zo is Christus het einde van de Wet tot rechtvaardigheid een ieder die gelooft Rom. 10:4). Het is het nochtans van het geloof. Geloof alleen. En dat zonder enige verdienste, het is genade, genade alleen. Door het geloof vluchten tot, verbonden aan Hem, Die de Wet volkomen heeft vervuld. Tot Hem, Die volmaakt gehoorzaam is geweest, de vloek van de Wet heeft gedragen voor allen die tot Hem willen komen tot vergeving van de zonden en verlost te worden van de toekomstige toorn. Nog een keer Calvijn: er wordt door de geboden tevergeefs op gewezen wat gerechtigheid is, zolang Christus die gerechtigheid niet door toerekening van de genade en door de Geest van de wedergeboorte tot stand brengt. De Wet en de verkondiging daarvan in de hand van de Heilige Geest, maakt de mens nederig. Het is dan ook de enige echte voorbereiding om Christus te gaan zoeken. Tot Hem te komen. Tot Zijn kruis, tot Zijn lege graf.

Samenhang

Is dus de verkondiging van de Wet onmisbaar, de geestelijke zin ervan wordt door Christus en Zijn kruis het aangrijpendst ontdekt. Daarmee wil gezegd zijn dat wij ons moeten hoeden voor een verkondiging van de Wet die men wel scherp noemt maar het niet is. Het gaat niet aan om te slingeren met vloek en doem en denken de Schrift aan onze kant te hebben, maar waar Christus niet in is. Dat er niet gezocht wordt de geestelijke diepten ervan te verkondigen. Zoals Christus dat gedaan heeft in Zijn onderwijs. Bijvoorbeeld als de rijke jongeling naar Hem toekomt met de vraag: goede Meester, wat zal ik goeds doen, opdat ik het eeuwige leven hebbe. Jezus zegt: wilt gij tot het leven

ingaan, onderhoudt de geboden. Dan confronteert Jezus hem met de tweede tafel van de Wet: liefde tot de naaste. Zijn reactie luidt: al deze dingen heb ik onderhouden van mijn jeugd af. Wat ontbreekt mij nog? Dan laat Jezus de eerste tafel van de Wet horen: zo gij wilt volmaakt zijn, ga heen, verkoop wat gij hebt en geef het de armen en gij zult een schat hebben in de hemel. De man ging bedroefd weg (Matth. 19:16v). Jezus doet dat

ook in de gelijkenis van de Farizeër en de tollenaar, zo bekend, zo weinig verstaan. De aanleiding is al ontdekkend. Er waren sommige van zijn volgelingen die bij zichzelf vertrouwden dat ze rechtvaardig waren en de anderen niets achtten (Lukas 18:9v). Jezus onthult de farizeïstische gezindheid van ik heb en ik ben en ik doe en ik dank u dat ik niet ben als. Maar dan is er ook die tollenaar die met diep gevoelde

innerlijke wroeging en berouw, niet dichterbij durft komen, zich op de borst slaat en zegt: o God wees mij zondaar genadig. De man ging gerechtvaardigd in zijn huis. Waarbij Jezus de toepassing maakt dat een ieder die zichzelf verhoogt, vernederd zal worden en die zichzelf vernedert verhoogd zal worden (wordt vervolgd).

K. ten Klooster

Kerkelijk actueel

Links en rechts

De kerken in ons land zijn in beweging. Daarmee zeg ik niets nieuws. Het geldt wel meer van de ene kerk dan van de andere. Recent werd gemeld dat Prof. Dekker na onderzoek heeft vastgesteld dat de Vrijgemaakte kerken op afstand dezelfde ontwikkeling doormaken als destijds de Geref. Kerken. Daarmee komt dan de vraag boven of er ook iets te zeggen valt van de mate waarin onze kerken de eerstgenoemden volgen.

Ik wil hierin ook betrekken de andere kerken, die deel uitmaken van de Gereformeerde gezindte. In een volgend artikel wil ik dan met u nadenken over het beeld dat de Kerk vertoont in Gods Woord. Dr. Dekker meet de GKV af aan de GKN (Geref. Kerken). De GKN begonnen hun bestaan in 1892; dat geldt ook van onze kerken. Bij vergelijking valt dan op, dat er verhoudingsgewijs in onze kerken meer bewaard is gebleven van de oorspronkelijke uitgangspunten. Dat wil niet zeggen dat de GKN daar niets van over hebben; er zijn nog steeds plaatselijk een klein aantal meer behoudende gemeenten. Maar in theologie alsook in levensstijl kwam er een breuk met het verleden. Dat is in onze kerken minder het geval, al doet zich op afstand dezelfde ontwikkeling voor. Op termijn komen wij ook terecht op het punt waar nu de GK zich bevinden. Dat blijkt ook uit het grote aantal gemeenten dat zich zonder meer kan identificeren met de GKV. Dat is de eerste conclusie. Wij volgen de Gereformeerde kerken. Dat is altijd ontkend, maar het blijkt nu toch opnieuw zo te zijn. Denkt u

daar niet gering over. Het betekent dat we anders gaan denken dan Schrift en Belijdenis ons voorhouden. Een andere schriftbeschouwing, een totaal aangepaste prediking, een experimentele liturgie. Misleidend is daarbij dat kerkelijke vernieuwingen even aanslaan en daarna inzakken. De kerk heft zich op die manier tenslotte zelf op. Kerkelijke leiders zijn blijkbaar niet bedreven in planning en ze missen een duidelijke toekomstvisie. Ik besef dat er natuurlijk allerlei kleinschalige verschillen zijn; niet iedereen wil dezelfde kant op. Ik merk dat er zijn die menen dat door de nauwere samenleving met onze kerken de GKV ten gunste veranderen. Inzake een huwelijk raden we die prognoses altijd af; het gaat immers bijna altijd andersom: een wereldse jongen trekt eerder het kerkelijke meisje mee dan omgekeerd. We moeten echter vaststellen dat zowel binnen de GK alsook binnen onze CGK dezelfde moderniserende tendenzen zich voordoen. Het is tenminste wijs om met de nuchtere werkelijkheid rekening te houden. De resultaten van Dekker bevatten signalen, ook voor onze kerken.

Daarnaast echter de voorzichtige conclusie dat er in onze kringen meer behoudende elementen bewaard zijn gebleven. Daar moeten we niet te veel van verwachten. De veranderingen gaan heel snel. Niet zozeer bij het kerkvolk, maar wel in kringen van voorgangers en leidslieden. De theologen liepen voorop, zo luidt een bekende titel van een boek dat verscheen in de kringen van de GK. De gemeenten onder ons, die standvastigheid tonen, verminderen ook in aantal. Ook in BHP-gemeenten moeten we rekenen met dezelfde processen. Hoe komt het dat onze kerken zich in hun beginsel beter hebben kunnen handhaven dan de GK? God leidt alle dingen. Het is allereerst Zijn werk dat we nog zijn die we zijn. Ik denk verder dat het beginsel een voorname factor is gebleken. De optimistische gemeentebeschuwing (stammend vanuit de veronderstelde wedergeboorte) heeft de GK niet veel goeds gebracht. Die visie heeft de spanning en de geestelijke strijd grotendeels opgeheven. De prediking verliest zodoende haar doel en heft zichzelf op; we zijn er toch allemaal al. Daarbij speelde

Hoe komt het dat onze kerken zich in hun beginsel beter hebben kunnen handhaven dan de GK?

*Mensen
die nu de
middagdienst
uit gewoonte
verzuimen,
begonnen
daarmee door
zo af en toe,
als Jan of Anna
eens voor één
keer thuis
wilden blijven,
daaraan toe te
geven.*

de cultuurvisie van Kuiper eveneens een grote rol. De kerk moest overwinnend elke centimeter van de wereld opeisen voor Christus. Dat resulteerde in een grote openheid naar de wereld. Houdt deze twee oorzaken goed vast. Nu we zien dat juist deze twee uitgangspunten ook steeds meer onder ons terrein veroveren, ligt de conclusie voor de hand. In combinatie met nieuwe symptomen van verval moeten we rekenen met vloedgolven, die de spot drijven met onze dijkbewaking.

Desondanks blijft het een verbijsterende zaak dat een kerk als de GK, die eens zo buitengewoon bloeide zo snel en zo dramatisch onder de slopershamer kwam te vallen. Ik zag verleden week de preekbeurten van een plaats als Drachten. Een mammoetgemeente rond Ds. Bottenbly met drie goedbezochte diensten per zondag en veel activiteiten in de week; de Gereformeerde denominaties hadden vrijwel alle slechts één morgendienst. En dan te bedenken dat Drachten en eigenlijk heel Friesland ooit een Gereformeerd bolwerk was. De cijfers spreken.

Het beginsel van onze kerken heeft zich onder Gods zegen langer hier en daar weten te handhaven. De kleine groep die in 1892 niet meeging, leefde bij de noodzaak van wedergeboorte en bekering door het geloof in Christus. Men kende toen ook niet die grote pretenties ten aanzien van de bekering van de wereld. Of beter: men kende dat wel, maar zocht het op een andere manier. Dat beginsel was als een kleine twijg; zevenhonderd mensen stonden er aan de wieg van onze kerken. Maar die prediking heeft gezorgd onder Gods zegen, voor groei en grote toename. Het was in mijn jeugd zo dat als er een bevindelijke dominee op een dorp kwam, de kerk mensen aansprak en aantrok. Er bleek honger naar die waarheid. Het wonder van de Handelingen en Pinksteren kreeg in die dagen navolging. De 700 werden tot 70.000. Het Woord wies. Natuurlijk heeft ook een andere factor meegeholpen aan de kerkelijke teloorgang. De

toenemende welvaart heeft mede het geestelijke leven afgebroken. We werden minder afhankelijk en konden onszelf beter redden. Maar deze overweging laat ik nu even rusten. Het gaat me nu om de interne processen.

Want, ik wil dan ook eens een andere kant uitkijken, namelijk die van de nog meer behoudende kerken ter rechterzijde. We leven allemaal in dezelfde tijd en hoe komt het dan dat ter rechterzijde de ontwikkelingen tot nu toe anders zijn? Als er bijvoorbeeld in de Geref. Gemeenten dezelfde dingen spelen, dan is het in ieder geval zo dat het in mindere mate het geval is. Ik besef dat ook daar de tijdgeest oprukt, maar deze gemeenten (ik reken hiertoe dan ook de uitgetreden en de OGG) vertonen toch een ander beeld. We stelden vast dat de prediking en het beginsel daar meer aandacht krijgt dan de geest van de tijd. Dat is de belangrijkste oorzaak.

Maar dan is er nog iets. Ik wil ook aandacht vragen voor de factor van de traditie. Lange tijd, ook onder ons, werd daar niet zo vriendelijk over gesproken. Wat stoelde op de traditie had toch geen waarde. Alleen een levend geloof is immers van belang. Dat is waar. Inmiddels hebben we het belang van de traditie wel weer herontdekt. In vooruitstrevende kringen grijpt men nu terug op gewoontevorming. In feite is dat zo ongeveer hetzelfde als traditie. We moeten ons bewust zijn dat traditie geen genade is. Een behoudende gemeente zonder meer is er niet beter aan toe dan een gemeente die al veel kwijt is geraakt. Maar in die traditionele omgeving liggen de kanalen nog open en zijn de vormen nog aanwezig om tot het wezen van de zaak te komen. Als we een product willen maken is het toch goed om eerst een mal, een vorm te maken, die het eigenlijke doel bevatten en vormen kan.

Er is ook een lans te breken voor de gedachte dat het geloof goed bevriend is met de traditie, met een conservatieve (dat is: bewaren-de) houding. Ik behoef daar nauwelijks bewijzen voor aan te voe-

ren vanuit Gods Woord. De Heere Jezus sprak over het bewaren van Zijn geboden en Zijn Woord; dat is conservatisme in de beste vorm. Zo zijn er veel meer uitspraken over dat “bewaren” van wat ons is overgeleverd. Dat is toch de veiligste weg, zeker nu blijkt dat de afval oorzaken, duidelijke oorzaken heeft die allemaal te maken hebben met het verleggen van de grenzen. Ik weet dat hier moeilijke vragen liggen, die niet altijd makkelijk te beantwoorden zijn. Maar andere kerken laten toch iets zien van de mogelijkheden om gewoon te blijven wat men is. Daarbij moeten we alert zijn op de listen van de duivel. Ook hij heeft zijn methoden ontwikkeld en hij poetst ze telkens weer op om de aandacht te trekken. Eén van die methoden is de glijdende schaal. Dit is een methodiek die vooral in onze kerken heel bekend is, al weten ook andere kerken er van. Ik bedoel hiermee de verzoeking die tot ons komt om door middel van kleine stapjes toch uiteindelijk grote veranderingen in te voeren. Mensen die nu de middagdienst uit gewoonte verzuimen, begonnen daarmee door zo af en toe, als Jan of Anna eens voor één keer thuis wilden blijven, daaraan toe te geven. Maar het gebeurde steeds vaker en tenslotte werd de kerkelijke trouw afgeschaft. Dat proces heeft zich in de liturgie ook duidelijk voorgedaan. Je kon van tevoren weten waar een gemeente zou terechtkomen als men ermee begon.

Ik schrijf deze dingen niet om de indruk te wekken dat het bewaren van Gods Woord zo’n makkelijke zaak is. Wij worstelen daar allemaal mee, ook als we conservatief zijn. Ik heb het hier ook niet over om te wijzen naar hen die “naar verandering staan”. Wij hebben allen de Heere verlaten en was het dan maar zo dat we met elkaar ook weer wilden komen tot een werkelijke reformatie van het hart. Toch mag dit niet leiden tot de stijl om gewoon door te gaan op de weg die we helaas zijn ingeslagen. “Staat op de wegen en zie toe, en vraagt waar toch de goede weg zij....” Dat is de roeping. Als er dan stormlichten worden

ontstoken, mogen we daarvoor niet blind zijn. Als de noodklokken luiden, moeten we wakker worden. Helaas is daar in onze kerken nauwelijks aandacht voor. Laten we toch niet vervallen in de dwaalsporen van anderen die een baken in zee zijn. Wij reizen naar de eeuwigheid en hoevelen zijn onderweg niet met een gedoopt voorhoofd verongelukt. Hoe kunnen we hen en onszelf bewaren? Onze kerken en wij met hen

hebben steeds het beginsel van de evenwichtigheid hoog in het vaandel gehad. We waren niet zus en we waren niet zo. Dat beginsel vertoont slijtage en we komen er nu ook bedrogen mee uit. Dan kan alleen maar onderstreep worden dat de vreze des Heeren het eigenlijke beginsel is. Alleen de Heere kan ons echt bewaren. Dat moeten we goed onthouden. De vreze des Heeren echter wil ook bewaren wat ons

is overgeleverd. Ze wil ook gaan in de voetstappen der schapen, die door de eeuwen heen gezet zijn. Er is geen betere vernieuwing dan de vernieuwing van het hart. Geen betere verandering, dan het net te werpen aan de andere zijde van het schip. Het is nog niet te laat om de steven te wenden en de juiste koers in te slaan.

P. Roos

Voor de jeugd

Daniël voor jongeren

Daniël 1:8

8 ...daarom verzocht hij van den overste der kamerlingen, dat hij zich niet mocht ontreinigen.

O.S.M. Het is een afkorting die een jaar of twintig geleden veel gehoord werd in de gereformeerde gezindte. En misschien nog weleens. O.S.M.: Ons Soort Mensen. Vooral in de vakantietijd werd die afkorting veel gebruikt. 'Heb je nog veel o.s.m. gezien?' Of: 'Kijk, daar heb je o.s.m.'. Ons Soort Mensen. Ik denk dat deze afkorting meer is dan een onschuldige groepsaanduiding. Het heeft iets hoogmoedigs. Iets zelfgenoegzaams. Alsof wij van een ander soort zijn dan de wereld. En dan natuurlijk van een beter soort. Uit de term o.s.m. spreekt een zelfgenoegzaamheid, die toch wel erg veel weg heeft van het farizeïsme.

Deze houding is Daniël vreemd. Dat kunnen we wel zien aan de manier hoe hij zich opstelt in Babel. Daniël had zich in zijn hart voorgenomen om niet te eten van het voedsel dat de Babyloniërs hem voor wilden zetten. En wat ons dan opvalt, is de manier hoe Daniël zijn voornemen bekend maakt. Hij deed dat door middel van een verzoek. En we krijgen de indruk dat hij dat vriendelijk en ootmoedig heeft gedaan. Hij zal misschien ook niet alles hebben kunnen uitleggen aan Aspenaz, toen die vroeg waarom dan niet.

Daniël was immers nog maar een jongen. Hij zal het niet zo goed hebben kunnen verwoorden. Maar één ding wist Daniël wel: dat God het niet wilde. En uit liefde en eerbied voor God wilde Daniël niet tegen Zijn geboden ingaan. Dan is hij heel beslist. Hij mag zich niet verontreinigen. Maar als hij dan zijn principe uitdraagt, dan gebruikt hij geen grote woorden. Hij doet zijn verzoek niet met een zelfgenoegzame houding. En hij stelt zich niet hoogmoedig op.

Je komt weleens mensen tegen die dat wel op die manier doen. Die iets hoogmoedigs over zich hebben. Die met hun gedrag en hun houding neerkijken op andere mensen.

Je ziet dat soms bij mensen die veel geld hebben. Die in een groot huis wonen, in een dure auto rijden en met een prachtig jacht varen. Die kunnen zich soms zo patserig gedragen. Je ziet het ook wel bij mensen met een knap gezicht. Sommige knappe meisjes kijken echt neer op meisjes die er niet zo leuk uitzien. En ze laten ze dat vaak nog weten ook.

Helaas kom je in de kerk ook hoogmoed tegen. Dat sommige kerkmensen neerkijken op mensen die nergens aan doen. Daar komt ten diepste ook de term 'Ons Soort Mensen' vandaan. Wij

zijn van het ene soort, de kerkmens. En zij van het andere soort, de wereldse mens. Maar in het gebruik van die term ligt bedoeld of onbedoeld toch iets hoogmoedigs, iets zelfgenoegzaams. Op zijn minst suggereert het dat we toch nog wel *iets* beter zijn. En we weten wel dat het zo niet is, en dat kleden we dan met onze woorden wel in. En dan zeggen we: 'We *zijn* niet beter, maar we *doen* wel beter'. Dat klinkt Bijbels en misschien is het ook wel Bijbels, maar laten we oppassen met ons arglistig hart! Heimelijk kunnen we denken dat we toch wel iets beter zijn. En dat we toch wel een klein streepje voor hebben bij God.

Trouwens, sommige kerkmensen voelen zich niet alleen beter dan de wereld, maar ze voelen zich ook beter dan andere kerkmensen. Mensen van het ene kerkverband kijken soms neer op mensen van het andere kerkverband. En ze vinden zichzelf al heel wat beter, louter en alleen omdat ze lid zijn van een bepaalde kerk. En als ze mensen van de andere kerk op zondag tegenkomen, dan zeggen ze geen gedag en ze doen net alsof die andere mensen er niet zijn. Ze vinden zichzelf zo rechts en zo behoudend en zo principieel. En ze kijken neer op andere mensen vanuit de gestalte die we tegenkomen in Jesaja 65:5 'Houd u tot uzelf, en naak tot mij niet, want ik ben heiliger

En uit liefde en eerbied voor God wilde Daniël niet tegen Zijn geboden ingaan. Dan is hij heel beslist.

dan jij’. Het gaat daar over mensen die zichzelf beter vinden, heiliger vinden dan een ander. Mensen die iets uitstralen van: ‘Kom niet te dicht in mijn buurt, want anders word ik vies’.

Lees maar eens wat de Heere daarover zegt, in Jesaja 65:5: *‘Dezen zijn een rook in Mijn neus, een vuur, den gansen dag brandende.’* Dat wil zeggen: ze zijn voorwerp van Gods brandende toorn.

Jongelui, als de Heilige Geest in je hart werkt, dan ga je zo anders denken en doen. De Geest bindt de strijd aan met hoogmoedige gedachten en zelfgenoegzame gevoelens. Als je de Heere mag leren vrezen, dan kun je geen opgeblazen patser meer zijn. Dan kun je niet meer neerkijken op iemand

van een in jouw ogen ‘lichtere’ kerk. We lezen in Galaten 5:22 dat de vrucht van de Heilige Geest liefde is, en bescheidenheid en zachtmoedigheid.

We zien in Daniël het voorbeeld. Hij was standvastig waar het ging om zijn principes. Hij was onverzettelijk toen het ging om de geboden van de Heere. Maar hij was ootmoedig en vriendelijk in de manier waarop hij zijn principes uitdroeg.

En zo hoort het te zijn. Wij zijn zo rijk bevoorrecht dat aan ons het Woord van God is toevertrouwd. Dat is een geschenk van God geweest. Daar hebben we niet zelf voor gekozen. En dat geldt ook voor onze voorspoed, of ons gezicht, of ons verstand. *Want wie*

onderscheidt u?, vraagt Paulus in 1 Korinthe 4:7 *En wat hebt gij, dat gij niet hebt ontvangen? En zo gij het ook ontvangen hebt, wat roemt gij, alsof gij het niet ontvangen hadt?* En dat geldt des te meer als we de genade van de Heere mogen kennen. Wat hebben we dan, wat we niet hebben ontvangen? Gekrégen, uit genade? Er is geen enkele reden, voor geen enkel mens, om zelfgenoegzaam te zijn.

O.S.M. bestaan niet. Er zijn ten diepste maar twee soorten mensen. In Christus of buiten Christus. Godvrezend of God-loos. Tot welk soort behoort jij?

M.A. Kempeneers
makempeneers@klikSAFE.nl

Vragenrubriek

De begrafenis (2)

Overigens is het goed er op te letten dat je in een rouwbericht de correcte woorden gebruikt.

De vorige keer zijn we op verzoek ingegaan op allerlei dingen rond de begrafenis. Daar wil ik nu mee verder gaan. Wat we ervan moeten denken als de overledene tijdens zijn of haar leven tevoren al de tekst opstelt voor de rouwkaart. Ik zou zeggen: wie dat wil moet dat doen. Maar laat het wel in overleg gaan, zodat de nabestaanden niet voor onaangename verrassingen komen te staan. Het zijn immers de nabestaanden die een bericht van overlijden opstellen en verzenden. Maar misschien bedoelt de vraagsteller dat de persoon in kwestie een Bijbeltekst op de kaart wil laten plaatsen. Daar is wel wat voor te zeggen. Zo kan hij of zij nog getuigen nadat men gestorven is. Overigens is het goed er op te letten dat je in een rouwbericht de correcte woorden gebruikt. De mededeling: “Tot onze grote droefheid is onze lieve moeder in Gods heerlijkheid opgenomen” kan natuurlijk niet. Al zal iedereen de intentie begrijpen. En een Bijbeltekst op de grafsteen kan ook zeker nut hebben, als bijvoorbeeld iemands oog erdoor getroffen

wordt. Het graf versieren kan niet, maar een passend Bijbelwoord kan een mooi getuigenis zijn dat het graf niet het laatste woord heeft. In de grote kerk van Dordrecht werd ik getroffen door de volgende tekst, ik hoop dat ik die tekst correct doorgeef: O mens, sta stil, die thans in weelde leeft, of die bedroefd in kommer kwijnt en leeft. De dood genaakt, zij staat u dra te ontmoeten, of gij uw lijf nu haat, of streelt of spaart, het dient ter spijs van ’t ongediert in d’ aard, uw graf ligt klaar, en moog’lijk aan uw voeten. Maar daar uw vlees dat u dan thans bedekt, eens met de ziel zal worden opgewekt, ter zaligheid, of tot de helse pijnen, zo zie wel toe dat gij uw vlekken hoedt, en zuiver wast in ’s Lams onschuldig bloed; zo zult gij met een bruiloftskleed verschijnen.

Dan wat anders: Het komt veel te vaak voor dat de predikant die de begrafenis moet leiden de overledene moet ‘laten liggen’. Een uitdrukking die zoveel betekent als zwijgen over de vraag waar de

overledene in de eeuwigheid is. Men weet het niet. Er is in ieder geval geen grond voor om aan te nemen dat de overledene goed heen is. Dus laat men de overledene ‘liggen’. Ik vind de reden waarom men de overledene moet laten liggen altijd heel erg. Want onduidelijkheid over iemands leven is ook duidelijkheid en is dat niet erg? En beseffen we wel dat verloren gaan het allerergste is wat een mens kan overkomen? Zeker als die mens opgegroeid is onder Gods Woord! Hij die geroepen wordt om tijdens een begrafenis Gods Woord te prediken moet daarom op de ernst van de verlorenheid wijzen. Maar wee de prediker die dat onbewogen en zonder tranen doet! En eveneens wee die prediker die zegt dat de overledene verloren is. Hij mag niet op Gods rechterstoel gaan zitten. Ook al heeft men geen grond om te hopen, men moet de overledene echt laten liggen. Zijn taak is het de nabestaanden de twee wegen te verkondigen. Maar hij hoeft geen schroom te hebben om dat zo duidelijk en

eerlijk en ernstig en welmenend mogelijk te doen.

Maar als het duidelijk is dat de gene wiens stof we gaan begraven iemand is die gestorven is in de hope des eeuwigen levens, is het dan ook niet beter de persoon in kwestie te 'laten liggen'? Het gaat immers om de levenden tot wie het Woord komt? Dat is zeker waar. Maar zonder de persoon in kwestie te gaan verheerlijken, mag en moet Gods genade, aan de overledene bewezen, absoluut niet verzwegen worden. Heeft nu de tong der overledene van Gods gunst getuigt voor zijn sterven, laat de tong van de prediker van die gunst getuigen na diens sterven. Het is een dure roeping Gods genade te verheerlijken.

Rond een begrafenis van een persoon over wiens eeuwig wel of wee geen duidelijkheid bestaat wordt het hem die de plechtigheid moet leiden nogal eens lastig gemaakt door met name familieleden die beweren dat hij of zij goed heen is. Boos kan men worden als het niet spontaan overgenomen wordt. Erger is het als men van de prediker een goed getuigenis eist of als men middels een toespraak de kans grijpt om het gepredikte te corrigeren en vaders of moeders vroomheid luidkeels te roemen, terwijl de prediker inwendig alleen maar zuchten kan.

De prediker moet dit echter maar een beetje laten gaan. Hij krijgt immers op de begrafenisdag ook de gelegenheid het woord te voe-

ren? En dan moet hij dat zoeken te doen naar de zin en mening van Gods Geest. De Heilige Geest verlost van mensenvrees en schenkt vrijmoedigheid en bewogenheid. En van het Woord Gods dat hij predikt geldt dat het niet ledig tot God zal wederkeren. En het zou het mooiste zijn als Gods Woord op een begrafenis het laatste woord heeft en niet een of ander familielid die meent nog het een en ander naar voren te moeten brengen. Maar het is helaas niet altijd te voorkomen.

Een prediker moet er rond iemands sterven mee rekenen dat het bloed kruipt waar het niet gaan kan. De kinderen die hun stervende moeder bijstaan, gaan vanwege de liefde die zij op dat moment intenser dan ooit tevoren voor haar voelen, heel mild oordelen. Zo zijn er zelfs mensen, die het van niemand geloven kunnen, maar die wel hoop zeggen te hebben als het bijvoorbeeld hun eigen kind of vader betreft.

Toen ik een ouder iemand intensief had begeleid in haar laatste levensfase, en nooit zelfs de minste zieleriserselen opmerkte, maar zelfs onverschilligheid, kreeg ik op zeker moment de boodschap via de telefoon dat moeder overleden was. "En zij heeft een rijk getuigenis gegeven dominee! Ze heeft gezegd dat het bloed van Christus ook haar zonden afgewassen heeft!" Nadat ik enige tijd naar lucht moest happen, heb ik het rouwhuis bezocht. De familie

was al bezig een rouwkaart op te stellen. "Het leven is mij Christus en het sterven gewin", stond er boven de kaart en het zou fijn zijn als dominee daar over zou willen spreken!

Later bleek hoe alles in zijn werk was gegaan. Moeder, van wie de laatste uren geen woord meer vernomen was, had op de in het oor geschreeuwde vraag of ze hoopte in het bloed van Christus, warempeel duidelijk ja gezegd! Dat was het enige. Let wel, ik gunde het dat arme mens wel hoor! Maar een mens kan bovendien onder de invloed van soms zware medicijnen zijn en daarom zichzelf niet zijn, zeker niet in de stervensure.

Als je over een onderwerp als dit wat moet zeggen is er altijd nog meer. Ik zou echter willen afsluiten met de opmerking dat het niet zozeer de vraag is hoe iemand sterft, maar hoe iemand geleefd heeft. En laten we tenslotte toch tot onszelf inkeren. Want velen leven nog als M'Cheyne in zijn eertijds: 'Ik vroeg niet, mijn ziele, doorziet gij uw lot? Hoe zult gij rechtvaardig verschijnen voor God?'

Toen ik op catechisatie vertelde van de dood van een 13-jarig meisje, was de vraag meteen: En waar is zij nu? Ik heb toen gezegd: als het jou nu eens overkwam en de mensen zouden aan mij vragen of er hoop is voor je, wat zou ik dan moeten antwoorden?

K. Hoefnagel

*Een prediker
moet er rond
iemands
sterven mee
rekenen dat
het bloed
kruipt waar
het niet gaan
kan.*

Sprekend verleden

Abraham Hellenbroek (13)

De hartenkenner 1 Kronieken 29:17

De preek van Abraham Hellenbroek waaruit wij u enkele zaken willen doorgeven gaat over 1 Kronieken 29:17 'En ik weet, mijn God, dat Gij het hart proeft en dat Gij een welgevallen hebt aan oprechtheden.' In de inleiding wijst Hellenbroek erop dat alles ten aanzien van mensen en God met het hart gedaan dient te

worden. David leefde daarbij. Dat blijkt uit de tekst: 'Ik weet, mijn God, dat Gij het hart proeft.' David had met zijn hart veel schatten gegeven voor de bouw van de tempel, ook het volk had hierin meegedaan.

Aanspraak

David spreekt de Heere aan met

'mijn God.' Dat is het recht van Gods kinderen de Heere zo aan te spreken. Door het borgwerk van Christus is het verworven dat dit weer werkelijkheid mag zijn. De Heere heeft Zich door Zijn eeuwige liefde, in de eeuwige verkiezing, Zich aan Zijn Kerk tot een eigendom geschonken. Christus heeft de prijs betaald.

De Heere geeft Zijn volk alles wat zij nodig hebben in de tijd en in de eeuwigheid. De Heere is een God van volkomen zaligheid. In de aanspraak 'mijn God' geeft Gods kind uitdrukking hieraan dat de Heere zo goed is, dat het is alsof Hij al Zijn goedheid en algenoegzaamheid alleen aan hem of haar bewijst. De aanspraak 'mijn God' getuigt van een nauwe band met de Heere. David belijdt het vaak in de Psalmen: 'mijn God.' Denk bijvoorbeeld aan Psalm 25:2 'Mijn God, op U betrouw ik, laat mij niet beschaamd worden; laat mijn vijanden niet van vreugde opspringen over mij.'

Hartenkenner

De Heere is de Hartenkenner. Schepselen zijn geen hartenkenner. In 1 Koningen 8:39 lezen wij dat Salomo zegt: 'want Gij alleen kent het hart van alle kinderen der mensen.' De Heere kent de meest verborgen gedachten, voornemens, inzichten en gesteldheden van het hart. Er wordt in de oorspronkelijke taal een woord gebruikt dat ziet op het werk van een goudsmid, die het zilver en het goud door het vuur van de smeltkroes weet te beproeven en te onderzoeken welke waarde het heeft, of het waar of vals is en hoeveel er waar of vals is. De Heere weet precies en volmaakt wat er in ieders hart is te vinden. Bij alles wat een mens uiterlijk doet, kent de Heere het hart. Zo beproeft en toetst de Heere het hart. De mens ziet aan wat voor ogen is, maar de Heere ziet het hart aan. De Heere weet bij elke daad wat een mens beoogt en bedoelt. De Heere keurt het doen van een mens af als Hem niet behaaglijk of Hij keurt het doen van een mens goed als Hem welgevallig. De Heere onderzoekt het hart om te zien of het oprecht is of niet.

Oprechtheid

De Heere heeft een welgevallen aan oprechtheden. Dat belijdt David als Hij zegt: 'en dat Gij een welgevallen hebt aan oprechtheden.' Onder 'oprechtheden' moeten we geen

absolute volmaaktheid verstaan. Het betekent iets doen met het hart en met een goede bedoeling. Het betekent dat men iets doet meer met het hart dan met het lichaam. Ook dat men niet iets doet om van de mensen gezien te worden. Het houdt in niet iets doen met een voorgewende schijn, maar met het hart, voor de Heere, met een goede bedoeling. Aan die oprechtheid heeft de Heere een welgevallen. Al kleeft er veel gebrek aan een daad, de Heere ziet het hart aan en heeft er een welgevallen in als iets met het hart en met een goede bedoeling gedaan mag worden. Wie zo handelt wil de Heere liefhebben, zegenen en weldoen. De Heere heeft lust tot waarheid in het binnenste. David zegt: 'En ik weet.' Hij is ervan overtuigd dat God het hart beproeft en een welgevallen heeft aan oprechtheden. David was ervan overtuigd dat de Heere alleen op geestelijke wijze gediend kan worden. Hij wist dit uit het beschreven Woord en uit eigen ondervinding. David had ondervonden dat de Heere veel meer vrede geeft in de ziel indien Hij gediend wordt met het hart, dan wanneer Hij alleen uiterlijk gediend wordt. David mocht het dienen van de Heere met het hart ook zelf beoefenen. David had vrijwillig en in oprechtheid veel gegeven voor de tempelbouw.

Toepassing

Ieder zal toestemmen dat de Heere met het hart gediend moet worden en dat een onoprecht dienen de Heere niet kan behagen. Maar bij velen is dat alleen een weten met het verstand. Maar we moeten dit niet alleen met het verstand weten, maar ook in praktijk brengen. Hellenbroek zegt dat er in zijn dagen velen zijn die dit niet kennen. Dan heeft hij het niet over openbare goddelozen, ook niet over bedekte huichelaars die zonder hart en zonder oprechtheid veel doen "maar wij zien nu maar op diegenen die de grootste hoop in de uiterlijke kerk uitmaken. En daar ik vrees dat de meesten van u toe behoren, die alles zo maar in

een sleur en uiterlijkheid doen en in een godsdienst en godzaligheid zonder hart en zonder oprechtheid stil staan, die het zo op een burgerlijk leven laten aflopen en in een uiterlijk gedaan werk rusten. Die soms weleens naar de kerk gaan, maar onder het gehoor van Gods Woord en onder het Psalmzingen en onder het bidden en zo in alle plichten van godzaligheid als zonder hart zijn." Zij zijn er gerust op dat zij de Heere al genoeg dienen. Het is een list van de duivel hen zo naar de hel te leiden. De Heere laat Zich niet door een uiterlijke schijn bedriegen. Het uiterlijke is Hem niet welbehaaglijk. De Heere eist: 'Mijn zoon geef mij uw hart.' Dan noemt Hellenbroek *kentekenen* van ware oprechtheid. God in de geest, met het hart, zoeken en dienen. Uitwendig en inwendig de Heere dienen. In het verborgen nog godsdienstiger zijn dan in het openbaar. De Heere dienen om Zijns Zelfs wil, niet om door mensen geprezen te worden. De zonden belijden en laten. Het hart durven openleggen voor het onderzoek door God. Jagen naar volmaaktheid. Zich wachten voor de schijn des kwaads. Zichzelf ervoor wachten de minste geboden te ontbinden. Naar alle geboden van God zoeken te handelen. Een voortdurend bekommerd zijn over de aangeboren geveinsdheid en bedrieglijkheid van uw hart. Wie zou daar niet naar jagen als hij bedenkt dat de Heere niet valt te misleiden. Er is niets voor de Heere zo behaaglijk als oprechtheden. Gods kinderen worden getroost door deze woorden: 'zie naar de oprechte, want het einde van die man zal vrede zijn.' Hellenbroek eindigt zijn preek met de wens van Bileam: 'Mijn ziel sterve den dood der oprechten, en mijn uiterste zij gelijk het zijne.'

A. van Heteren

Boekbesprekingen

Erik-Jan Verbruggen, Liefde, gebonden, 95 blz., € 9,90, Uitgeverij Den Hertog, Houten, ISBN 978 90 331 2420 4.

In de serie 'Thema's voor tieners' verscheen dit boekje. De serie

wordt uitgegeven in samenwerking met de Jeugdbond Gereformeerde Gemeenten en staat onder redactie van Dirk-Jan Nijnsink en Arnoud Proos. De auteur is werkzaam bij Stichting De Vluchtheuvel. Vanuit Gods Woord en vanuit de praktijk wordt leiding gegeven aan tieners op seksueel gebied. Dit boekje wil helpen om de gave van seksualiteit de juiste plaats te geven en wil laten zien hoe goed het is om op seksueel gebied te leven in gehoorzaamheid aan Gods geboden.

Persberichten

Welkom op de Open Dag Waardheim

Op D.V. zaterdag 20 april 2013 hopen we van 10.00 tot 16.00 uur voor de 16^e keer de jaarlijkse Open Dag in combinatie met een grote verkoping te houden in en rond DAC Waardheim (Stichting Adullam) te Puttershoek. De verkoping bestaat uit circa 100 kramen. Daarnaast is er een kledingmarkt met tweedehands artikelen. Ook is het mogelijk om een kijkje te nemen in DAC Waardheim. Om uw daagje uit compleet te maken, kunt u bij ons lekker eten en drinken en deelnemen aan een Amerikaanse veiling. De (kinder) activiteiten staan dit jaar in het teken van 'Water'. Presentaties, spellen, knutselen: het is allemaal mogelijk... Daarnaast is er voor de kinderen een springkussen, een skelterbaan en een grabbelton. Kom langs, er is voor elk wat wils! Adres: Groeneweg 10, Puttershoek. Toegang vrij. Kijk voor meer informatie over de Open Dag Waardheim op www.opendagwaardheim.nl of mail uw vragen naar info@opendagwaardheim.nl. Bellen mag ook: Anneke van Erkel m.b.t. de vrijwilligers (010-4586751) of Suzanne den Breejen voor overige zaken (0186-625574).

AVGG

D.V. zaterdag 6 april 2013 organiseert de Adoptievereniging Gereformeerde Gezindte (AVGG) haar halfjaarlijkse landelijke

bijeenkomst (voorjaarsvergadering) in aula Alpha van de Driestar, Ronsseplein 1 te Gouda. De vergadering wordt om 14.00 uur geopend. De lezing wordt verzorgd door ds. L. de Wit over het onderwerp 'pastorale zorg aan het adoptiegezin'. Ds. L. de Wit is predikant van de Hervormde Gemeente in Bleskensgraaf en lid van onze vereniging. Er is volop gelegenheid tot het stellen van

vragen. Zowel leden als belangstellenden zijn heel hartelijk welkom! Neemt u voor vragen over deze bijeenkomst en/of de Adoptievereniging Gereformeerde Gezindte vrijblijvend contact op met de secretaris van de vereniging, de heer J.C. Alderliesten, telefoonnummer 0180 - 520232 of stuurt u een e-mail naar: info@avgg.nl. Zie ook onze website: www.avgg.nl

Mbumba Zendingsdag 's-Hertogenbosch

De 50e zendingsdag van de Stichting Mbumba-Zending wordt D.V. gehouden op zaterdag 27 april 2013 in de Brabanthallen te 's Hertogenbosch. Diezekade 2, 5222 AK 's Hertogenbosch.

Sprekers

's morgens (10.30-12.30 uur)

Ds. Tj. De Jong, Staphorst. Opening
Rev. D.A. Ross Laide Schotland
(met vertaling door Ds. Tj. De Jong)
Ds. Th. Zwartbol, Stavenisse

Sprekers 's middags

(14.00-16.30 uur)

Ds. A.C. Rijken, Gameren.
Dhr. A.B. den Breejen, Werkendam.
Vertelling
Ds. A. van Voorden, Opheusden.
Sluiting

Pauze 12.30-14.00 uur.

Parkeergelegenheid gratis beschikbaar.



Uitnodiging

Het bestuur nodigt alle leden – en de echtparen die tot de doelgroep behoren, maar (nog) geen lid zijn – uit om deel te nemen aan onze bijeenkomst op **D.V. zaterdag 13 april 2013** in de Pniëlkerk, Ghandistraat 2 te Veenendaal.

Agenda

13.45 uur	Ontvangst met koffie
14.15 uur	Opening
14.30 uur	Lezing door Gatske Nieuwenhuyzen (gynaecoloog i.o.): 'In de spreekkamer van de gynaecoloog' <i>overwegingen bij de medische mogelijkheden bij een onvervulde kinderwens</i>
15.15 uur	Pauze
15.45 uur	Nabespreking met vragenbeantwoording
16.30 uur	Huishoudelijke vergadering
17.15 uur	Sluiting
17.30 uur	Maaltijd

Voor meer informatie en/of aanmelden: www.revoke.nl of (0184) 64 22 53.

De openbare najaarsbijeenkomst wordt gehouden op D.V. zaterdag 16 november 2013.

2013 – herdenkingsjaar 450 jaar Heidelbergse Catechismus

‘Troost in leven en sterven’.
Blijvend onderwijs en wereldwijd verspreid.



Ook in China beschikbaar!

Stichting China
steunde zowel de
vertaling als de
publicatie.

Steunt u de verdere verspreiding van dit kostbare werk?

U kunt hieraan bijdragen door
een gift te storten op

ING 320 666

t.n.v. Stichting China



Stichting China
Veenendaal

Postbus 1150 | 3900 BD Veenendaal

IS DE DOOP GELIJKTIJDIG DE WEDERGEBOORTE?

De Puriteinen en onze vaders leren
anders!

Zie onze website www.svvhed.org
voor informatie of bel 0416-691788.
Voor giften banknr. 5489.87.920



*Verrassend
Texel*
v.a.
€ 649,- **Maandje d'r uit...**
ZOEK EN BOEK VIA WWW.DEVERRASSING.NL
OF NEEM CONTACT OP MET: 0222 31 89 06



VAN STAVEREN

Begrafenisverzorging

Sumatrastraat 11
2405 EM Alphen aan den Rijn

**Dag en nacht bereikbaar
en in elke regio**

(0172) 23 33 38

Wij verzorgen alleen begravenissen

Bestel vrijblijvend het boekje "Mijn laatste wens"

www.vanstaverenbegrafenisverzorging.nl

de Beukelaar boekhandel

Laan 15 | 8071 JG Nunspeet

T. (0341) 25 05 93
E. info@boekhandelbeukelaar.nl
I. www.boekhandelbeukelaar.nl

Belijdenisgeschenken

Bijbels: een kostbaar geschenk

Steunt u het werk van Bonisa financieel, zodat Bijbels en
kinderbijbels uitgedeeld kunnen worden?

Hoe kunt u helpen?

Voor € 10,-
geeft u 2 Chinese
kinderbijbels

Voor € 25,-
ondersteunt u een evangelist
om de Bijbel uit te leggen

Voor € 17,50
geeft u 5 Bijbels in talen
van etnische minderheden

Voor € 50,-
bouwt u mee aan een kerk voor de
Lisu bevolking in de bergdorpen

Postbank 31.555.32 o.v.v. Bijbels / kinderbijbels
Grachtweg 20, 2161 HN Lisse | www.bonisa.nl | 0252 - 41 82 69

**Help mee
en betaal een Bijbel
voor Chinezen**

Bonisa
ZENDING

Colofon

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk.
Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren, Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopij voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar:
Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk. Telefoon: 0184-669116. Fax:
084-2220131. Email: pand@solcon.nl ING 70.43.50 t.n.v. Stichting Bewaar
het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 15,00 per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde
Staten en Canada 14 dollar per jaar. Advertenties € 0,37 (ex. BTW) per mm
met een kolombreedte van 6 cm. Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646